

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**VIII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

APREL, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

ANJUMANLAR PLATFORMASI

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**VIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2026-yil, aprel

TOSHKENT-2026

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
VIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 8-son (aprel, 2026-yil).– 150 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-aprel

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi VIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

FIZIKA-MATEMATIKA FANLARI

Valijonova Shaxzoda

n-TARTIBLI CHIZIQLI O'ZGARMAS KOEFFITSIYENTLI BIR JINSLI BO'LMAGAN
DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI ANIQMAS KOEFFITSIYENTLAR USULIDA YECHISH 6-9

Mullaboev Omonboy, Bo'riyev Yusufjon

KO'P TILLI PARALLEL KORPUS ARXITEKTURASI VA GAPLARNI AVTOMATIK
MOSLASHTIRISH ALGORITMI 10-15

Soyipov Jasurali, G'aniyeva Maxfuza

FIZIKADAN MASALALAR YECHISH ORQALI O'QUVCHILARDA
TADQIQOTCHILIK KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA PISA
TADQIQOTLARINING AHAMIYATI 16-19

IQTISODIYOT FANLARI

G'ofurov Rashidjon, Nishonov Akmalxon

KICHIK BIZNES SUB'EKTLARI TOMONIDAN TO'LANADIGAN SOLIQLAR VA
MAJBURIY TO'LOVLAR HISOBINING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI 20-24

FALSAFA FANLARI

Парниева Айгуль

ФИЛОСОФИЯ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ КАК ПРОСТРАНСТВО
СМОЛООБРАЗОВАНИЯ И ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИЙ ХХІ ВЕКА И
СОЦИАЛЬНОЙ ЗРЕЛОСТИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ 25-30

FILOLOGIYA FANLARI

Tursunova Farangiz

TURKIY TILLARDA YUZ IFODASI VA ULARNING O'XSHASHLIK VA FARQLI
JIHATLARI 31-33

Jo'rayeva Nozimaxon

O'ZBEK TILIDAGI OLMOSHLARNING KO'P MA'NOLILIGI: SEMANTIK
KENGLIK VA KONTEKSTUAL O'ZGARUVCHANLIK 34-38

Inatova Jasmina

ARAB YOZUVIDAN LOTINGA O'TISH JARAYONI VA MUAMMOLARI 39-42

Mavjudboyeva Mardona

DOSTONLARDA TUSH MOTIVINING O'RNI 43-47

Tilaboyeva Musobar, Xusniddinxonova Mahzuma

GEORGE ORWELL ASARLARIDA TOTALITAR JAMIYAT TANQIDI ZAMONAVIY
KONTEKSTDA 48-50

Xamidova Go'zal

ZADIE SMITH ASARLARIDA ZAMONAVIY JAMIYAT TASVIRI 51-53

Adasheva Durdona

FEMINIZM ZAMONAVIY INGLIZ ADABIYOTIDA QANDAY AKS ETADI 54-57

<i>Erkinov Ma'murjon</i> TARIXIY ROMAN: QIYOSIY-NAZARIY TAHLIL (INGLIZ VA O'ZBEK ADABIYOTI MISOLIDA)	58-62
<i>Zokirjonova Madina</i> COLLOQUIAL LANGUAGE IN "DOWN AND OUT IN PARIS AND LONDON" A REFLECTION OF CLASS AND IDENTITY	63-65
<i>Azimova Anisa</i> KINETIC SIGNS AND EMOTIONAL CONCEPTUALIZATION IN UZBEK AND ENGLISH DISCOURSE	66-71
<i>Isanova Feruza</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA XALQARO HUQUQ TERMINLARINING YASALISH USULLARI	72-77
YURIDIK FANLAR	
<i>Bakhromova Laylo</i> IMPROVING INTERNATIONAL ANTI-MONEY LAUNDERING STANDARDS: PRIORITY DIRECTIONS FOR IMPLEMENTATION AND PROPOSALS FOR ENHANCING EFFECTIVENESS	78-86
<i>Abdullayeva Sabohat</i> KRIPTOAKIVLAR ANONIMLIK XUSUSIYATINING HUQUQIY TABIATI: NAZARIY VA DOKTRINALI YONDASHUVLAR	87-90
<i>Muhammadjonova Gulasal</i> IJTIMOIY TARMOQLARDA SHAXSIY HAYOT DAXLSIZLIGINI TA'MINLASH MUAMMOLARI	91-93
PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Omonova Muxlisa</i> DEONTOLOGIYA TUSHUNCHASI VA UNING PEDAGOGIK MOHIYATI	94-96
<i>Tadjibayeva Gavxaroy, Nazarov Abdug'affor</i> EKOLOGIK MADANIYAT ASOSIDA SALOMATLIKNI SAQLASHGA YO'NALTIRILGAN MASHG'ULOTLAR METODIKASI	97-100
<i>Abdulborieva Mexruza</i> TIZIMLI TAHLIL VA STEM YONDASHUVLARI ASOSIDA IQTISODIY YO'NALISH TALABALARI ANALITIK HAMDA KREATIV FIKRLASHINI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASI: AMALIY-METODIK MEXANIZMLAR	101-106
<i>G`ulomova Moxinur</i> BOSHLANG'ICH SINIF INGLIZ TILI DARSLARIDA NOODATIY TOPSHIRIQLAR	107-110
<i>Boboyeva Iroda, Olimjanova Jasmina</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	111-118
<i>Ismoilov Ravshan</i> BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING AXBOROT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHDA RAQAMLI RESURSLARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	119-123
<i>Abduvaliyeva Farida</i> MULTIMEDIA VOSITALARINING TA'LIM JARAYONIDAGI DIDAKTIK JIHATLARI	124-127

<i>Эркинова Солохидинова Ранохон, Абдуазизова Вероника</i> МОТИВАЦИОННО ЦЕННОСТНЫЙ КОМПОНЕНТ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ	128-130
<i>Абдулбориева Мехруза</i> РАЗВИТИЕ КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ В ВУЗЕ СРЕДСТВАМИ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ: МЕТОДИКА И РЕЗУЛЬТАТЫ ЭКСПЕРИМЕНТА	131-134
<i>Jalolova Shahnoza</i> THEORETICAL AND PRACTICAL PROBLEMS OF DISTANCE LEARNING AND FOREIGN LANGUAGE TEACHING	135-139
<i>Usmanova Nodira</i> USE OF NEW INNOVATIVE METHODS IN DEVELOPING PROFESSIONAL SKILLS OF STUDENTS	140-143
<i>Sodiqova Sevara</i> LINGUISTIC AND COMMUNICATIVE ASPECTS OF ENGLISH SPEAKING DEVELOPMENT THROUGH PROJECT-BASED LEARNING	144-149

IQTISODIYOT FANLAR

KICHIK BIZNES SUB'EKTLARI TOMONIDAN TO'LANADIGAN SOLIQLAR VA MAJBURIY TO'LOVLAR HISOBINING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI

G'ofurov Rashidjon Akramjon o'g'li

Namangan davlat universiteti, Biotexnologiya fakulteti

Agronomiya (Dehqonchilik maxsulot turlari bo'yicha) yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Nishonov Akmalxon Juraxonovich

NamDU Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada kichik biznes subyektlari tomonidan to'lanadigan soliqlar va majburiy to'lovlar tizimi, ularning turlari hamda hisob yuritish mexanizmlari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, soliq imtiyozlari va ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri o'rganilgan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, soliqlar, aylanma solig'i, QQS, soliq hisobi, soliq imtiyozlari.

THEORETICAL AND PRACTICAL BASIS OF CALCULATION OF TAXES AND MANDATORY PAYMENTS PAID BY SMALL BUSINESSES

Gafurov Rashidjon Akramjon ugli

Namangan State University, Faculty of Biotechnology

4th year student of Agronomy (by types of agricultural products)

Nishonov Akmalxon Jurakhonovich

Teacher of the Department of Green Economy and Sustainable Business, NamSU

Annotation. This article analyzes the system of taxes and mandatory payments paid by small business entities, their types, and accounting mechanisms. It also examines tax incentives and their impact on economic efficiency.

Key words: small business, taxes, turnover tax, VAT, tax accounting, tax incentives.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i8/n04>

Bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznes subyektlari iqtisodiy tizimning eng moslashuvchan va dinamik segmenti hisoblanadi. Ular iqtisodiy o'sish, bandlikni ta'minlash, innovatsiyalarni joriy etish va ichki bozorni tovar va xizmatlar bilan to'ldirishda muhim o'rin tutadi. Shu bilan birga, kichik biznesning barqaror faoliyati ko'p jihatdan soliq siyosati va soliqqa tortish mexanizmlarining samaradorligiga bog'liq. Soliq tizimi nafaqat davlat byudjetini shakllantirish vositasi, balki iqtisodiyotni tartibga soluvchi muhim instrument sifatida ham xizmat qiladi. Ayniqsa, kichik biznes subyektlari uchun soddalashtirilgan va rag'batlantiruvchi soliq tizimini yaratish iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishlaridan biridir.

Kichik biznes subyektlari tushunchasi va ahamiyati. Kichik biznes subyektlari — bu xodimlar soni, yillik aylanma daromadi, ishlab chiqarish hajmi va boshqa iqtisodiy mezonlar asosida belgilangan, nisbatan kichik hajmda faoliyat yurituvchi xo'jalik yurituvchi subyektlardir. Ular odatda yuridik shaxs shaklida (kichik korxonalar) yoki jismoniy shaxs sifatida (yakka tartibdagi tadbirkorlar) faoliyat yuritadi. Iqtisodiy nazariya va amaliyotda

kichik biznes subyektlari iqtisodiyotning eng muhim va dinamik segmentlaridan biri sifatida e'tirof etiladi. Ularning asosiy ustunligi — moslashuvchanlik, tezkor qaror qabul qilish imkoniyati va bozor talablariga tez javob qaytarish qobiliyatidir. Shu sababli, ular bozor iqtisodiyoti sharoitida raqobat muhitini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. [1; B.44.].

Kichik biznes subyektlari iqtisodiyotda quyidagi asosiy funksiyalarni bajaradi:

1. Bandlikni ta'minlash; Kichik biznes subyektlari aholini ish bilan ta'minlashning asosiy manbalaridan biri hisoblanadi. Ular kam kapital talab qilgan holda ko'plab ish o'rinlarini yaratadi, ayniqsa qishloq hududlari va kichik shaharlarda bandlik muammosini hal etishda muhim rol o'ynaydi. Natijada, ishsizlik darajasi kamayadi va aholi daromadlari oshadi.

2. Innovatsiyalarni joriy etish: Kichik biznes subyektlari yangi g'oya va texnologiyalarni sinovdan o'tkazishda faol ishtirok etadi. Ularning moslashuvchanligi innovatsion loyihalarni tezroq amalga oshirish imkonini beradi. Ko'plab yirik korxonalar dastlab kichik biznes sifatida shakllanib, keyinchalik innovatsiyalar orqali rivojlangan.

3. Hududiy iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash; Kichik biznes subyektlari hududlarda iqtisodiy faollikni oshiradi. Ular mahalliy resurslardan samarali foydalanadi, infratuzilmani rivojlantirishga hissa qo'shadi va hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutni kamaytiradi. Ayniqsa, chekka hududlarda kichik biznes iqtisodiy o'sishning asosiy drayveri hisoblanadi.

4. O'rta mulkdorlar qatlamini shakllantirish: Kichik biznes rivoji jamiyatda o'rta sinfning shakllanishiga olib keladi. Bu esa iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, ijtimoiy tengsizlikni kamaytirish va bozor iqtisodiyotining mustahkam asoslarini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi.

5. Raqobat muhitini shakllantirish; Kichik biznes subyektlari bozorga yangi ishtirokchilarni olib kiradi va monopoliyalarning oldini oladi. Natijada, mahsulot va xizmatlar sifati oshadi, narxlar barqarorlashadi va iste'molchilar manfaatlari himoya qilinadi.

6. Davlat byudjetiga tushumlarni shakllantirish; Kichik biznes subyektlari tomonidan to'lanadigan soliqlar va majburiy to'lovlar davlat byudjeti daromadlarining muhim qismini tashkil etadi. Ularning soni ko'pligi sababli umumiy fiskal ta'siri sezilarli darajada yuqori bo'ladi. [2; B.67.].

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kichik biznesning samarali rivojlanishi ko'p jihatdan soliq tizimining soddalashtirilganligi, shaffofligi va adolatliligiga bog'liq. Agar soliq tizimi murakkab va ortiqcha byurokratik to'siqlarga ega bo'lsa, bu kichik biznes subyektlarining faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi, ularning rivojlanishini sekinlashtiradi va hatto norasmiy iqtisodiyot ulushining ortishiga olib kelishi mumkin. Aksincha, soddalashtirilgan soliqqa tortish tizimi, past soliq stavkalari va soliq imtiyozlarining mavjudligi kichik biznesni rivojlantirishga kuchli turtki beradi. Bu esa o'z navbatida iqtisodiy o'sishni jadallashtiradi, bandlik darajasini oshiradi va mamlakatning umumiy iqtisodiy barqarorligini ta'minlaydi.

Kichik biznes subyektlarining iqtisodiy mohiyati va ularning soliq tizimidagi o'рни. Kichik biznes subyektlari zamonaviy iqtisodiyotda "o'sish nuqtasi" (growth driver) sifatida e'tirof etilib, ular milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Ularning iqtisodiy mohiyati shundaki, ular cheklangan resurslar sharoitida yuqori samaradorlikka erishish, bozor talabiga tez moslashish va yangi iqtisodiy

imkoniyatlarni yaratish qobiliyatiga ega. Kichik biznes subyektlarining iqtisodiy mohiyati quyidagi jihatlar orqali namoyon bo'ladi:

1. Resurslardan samarali foydalanish; Kichik biznes subyektlari odatda kam kapital, cheklangan ishlab chiqarish quvvatlari va kichik jamoa bilan faoliyat yuritadi. Shunga qaramay, ular mavjud resurslardan maksimal darajada samarali foydalanishga intiladi. Bu esa iqtisodiyotda umumiy resurslar samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

2. Moslashuvchan boshqaruv tizimi; Kichik biznesda boshqaruv jarayoni markazlashmagan va soddalashtirilgan bo'ladi. Bu ularga quyidagi ustunliklarni beradi:

tezkor qaror qabul qilish; bozor sharoitlariga moslashish; innovatsion g'oyalarni tez joriy etish. Moslashuvchan boshqaruv tizimi ayniqsa o'zgaruvchan bozor sharoitida katta ahamiyat kasb etadi.

3. Past kirish to'siqlari; Kichik biznes faoliyatini boshlash uchun katta miqdorda kapital talab qilinmaydi. Bu esa aholining keng qatlamlarini tadbirkorlik faoliyatiga jalb etish imkonini beradi. Natijada, iqtisodiyotda tadbirkorlik faolligi oshadi.

4. Raqobat muhitini rivojlantirish; Kichik biznes subyektlari bozorga ko'plab ishtirokchilarni olib kiradi. Bu esa: monopoliyalarning oldini oladi; mahsulot va xizmatlar sifatini oshiradi; narxlarning asossiz oshishiga yo'l qo'ymaydi.

5. Innovatsion rivojlanishga hissa qo'shish; Kichik biznes subyektlari ko'pincha yangi texnologiyalar va biznes modellarni joriy etishda yetakchi bo'ladi. Ular katta risklarni o'z zimmasiga olib, yangi g'oyalarni amaliyotga tatbiq etadi. Kichik biznes subyektlarining soliq tizimidagi o'рни Kichik biznes subyektlari soliq tizimida ikki tomonlama ahamiyatga ega: [3; B.90.].

1. Fiskal manba sifatida; Ular davlat byudjeti daromadlarini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Har bir kichik korxonalar alohida katta soliq to'lovchisi bo'lmasligi mumkin, biroq ularning umumiy soni ko'pligi sababli byudjetga tushumlar hajmi sezilarli darajada yuqori bo'ladi.

2. Iqtisodiy siyosat vositasi sifatida; Davlat kichik biznesni qo'llab-quvvatlash maqsadida soliq tizimi orqali rag'batlantiruvchi mexanizmlarni joriy etadi. Soliqlar bu yerda nafaqat fiskal vosita, balki iqtisodiy tartibga solish instrumenti sifatida namoyon bo'ladi. Soliq siyosatining kichik biznes rivojiga ta'siri, Iqtisodiy nazariyada kichik biznesni rivojlantirish uchun quyidagi choralar muhim deb hisoblanadi:

1. Soliq yukini kamaytirish, Yuqori soliq yuklari kichik biznesning rivojlanishiga to'sqinlik qiladi. Shu sababli: past soliq stavkalari; soddalashtirilgan soliqlar joriy etiladi.

2. Soddalashtirilgan hisob tizimi; Murakkab buxgalteriya va soliq hisobi kichik biznes uchun ortiqcha xarajat va vaqt talab qiladi. Shu bois: soddalashtirilgan deklaratsiyalar; avtomatlashtirilgan tizimlar joriy etiladi. [4; B.77.].

3. Ma'muriy to'siqlarni kamaytirish; Ro'yxatdan o'tish, hisobot topshirish va soliq to'lash jarayonlarining soddalashtirilishi: yashirin iqtisodiyotni kamaytiradi; tadbirkorlik muhitini yaxshilaydi. Alohida soliqqa tortish rejimlarining ahamiyati, Kichik biznes subyektlari uchun alohida soliqqa tortish rejimlarining joriy etilishi quyidagi natijalarga olib keladi: soliq tizimining tushunariligi oshadi; tadbirkorlik faoliyati rag'batlantiriladi; iqtisodiyotda rasmiy sektor kengayadi; soliq tushumlari barqarorlashadi. Soddalashtirilgan soliqqa tortish tizimi kichik biznes subyektlariga ortiqcha byurokratik yukni kamaytirish imkonini beradi va ularning asosiy e'tiborini ishlab chiqarish hamda xizmat ko'rsatishga qaratadi.

Kichik biznes subyektlarining iqtisodiy mohiyati va ularning soliq tizimidagi o'ri. Kichik biznes subyektlari zamonaviy iqtisodiyotda "o'sish nuqtasi" (growth driver) sifatida e'tirof etilib, ular milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Ularning iqtisodiy mohiyati shundaki, ular cheklangan resurslar sharoitida yuqori samaradorlikka erishish, bozor talabiga tez moslashish va yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yaratish qobiliyatiga ega. Iqtisodiy nazariyada kichik biznes subyektlari "moslashuvchan iqtisodiy birliklar" sifatida qaraladi. Ular yirik korxonalariga nisbatan kamroq byurokratik tuzilishga ega bo'lib, tezkor boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkoniyatiga ega. Bu esa ularga o'zgaruvchan bozor sharoitida tez harakat qilish, iste'molchilar talabidagi o'zgarishlarga tez javob berish va yangi bozor segmentlarini egallash imkonini beradi. Kichik biznes subyektlarining iqtisodiy mohiyati quyidagi asosiy jihatlar orqali namoyon bo'ladi:

Birinchidan, ular iqtisodiyotda resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi. Kichik biznes odatda kam kapital bilan faoliyat boshlaydi, biroq mavjud resurslardan maksimal darajada samarali foydalanishga intiladi. Bu esa umumiy iqtisodiy samaradorlikning oshishiga xizmat qiladi. [5; B.89].

Ikkinchidan, kichik biznes subyektlari iqtisodiy tizimda raqobat muhitini shakllantiradi. Ularning ko'pligi bozorni monopollashuvdan himoya qiladi, narxlarning erkin shakllanishiga yordam beradi va mahsulot hamda xizmatlar sifatining oshishiga olib keladi. Shu jihatdan ular sog'lom raqobatning asosiy omillaridan biri hisoblanadi.

Uchinchidan, kichik biznes innovatsion faoliyatning muhim subyekti sifatida namoyon bo'ladi. Ular yangi texnologiyalar, xizmat turlari va biznes modellarni joriy etishda faol ishtirok etadi. Ayniqsa, kichik startaplar iqtisodiyotda innovatsion rivojlanishning boshlang'ich bosqichini tashkil etadi.

To'rtinchidan, kichik biznes subyektlari ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ular keng miqyosda ish o'rinlari yaratadi, aholi daromadlarini oshiradi va o'rta mulkdorlar qatlamining shakllanishiga xizmat qiladi. Bu esa jamiyatda ijtimoiy muvozanatni mustahkamlashga olib keladi.

Beshinchidan, ular hududiy rivojlanishda muhim ahamiyat kasb etadi. Kichik biznes subyektlari ko'pincha mahalliy resurslarga asoslanib faoliyat yuritadi va iqtisodiy faollikni markazlardan hududlarga yoyadi. Natijada hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovut kamayadi.

Kichik biznes subyektlarining soliq tizimidagi o'ri. Kichik biznes subyektlari soliq tizimida alohida o'rin egallaydi va ular ikki asosiy yo'nalishda muhim ahamiyatga ega. Birinchidan, ular davlat byudjeti daromadlarining barqaror manbai hisoblanadi. Har bir kichik biznes subyekti alohida katta soliq to'lovchi bo'lmasligi mumkin, biroq ularning son jihatdan ko'pligi umumiy soliq tushumlarining sezilarli qismini shakllantiradi. Shu sababli, kichik biznes sektorining kengayishi davlat moliyaviy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Ikkinchidan, kichik biznes subyektlari soliq siyosati orqali tartibga solinadigan muhim iqtisodiy segment hisoblanadi. Davlat soliq mexanizmlari orqali kichik biznesni rag'batlantirishi yoki aksincha, ortiqcha soliq yuklari orqali uning rivojlanishini cheklab qo'yishi mumkin. Shu bois soliq siyosatining oqilona yuritilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Soliq tizimi va kichik biznes rivoji o'rtasidagi bog'liqlik Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kichik biznesning rivojlanish darajasi bevosita soliq tizimining soddalashtirilganligi, barqarorligi va adolatligiga bog'liq. Agar soliq tizimi: murakkab va tushunarsiz bo'lsa; tez-tez o'zgarib tursa; yuqori soliq yukini talab qilsa,

bu holatlar kichik biznes subyektlarining faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi, ularning rasmiy faoliyatdan chiqib ketishiga yoki yashirin iqtisodiyotga o'tishiga sabab bo'lishi mumkin. Aksincha, quyidagi omillar kichik biznes rivojini rag'batlantiradi: soddalashtirilgan soliqqa tortish tizimi; past va barqaror soliq stavkalari; soliq hisobotining elektron va avtomatlashtirilgan shakllari; soliq imtiyozlari va preferensiyalar. Shu nuqtai nazardan, kichik biznes uchun alohida soliqqa tortish rejimlarining joriy etilishi iqtisodiy jihatdan asoslangan va samarali choradir. Bu nafaqat tadbirkorlik faolligini oshiradi, balki iqtisodiyotning rasmiy sektorini kengaytirish va soliq tushumlarini barqarorlashtirishga ham xizmat qiladi.

Xulosa. Kichik biznes subyektlari tomonidan to'lanadigan soliqlar va majburiy to'lovlar tizimi zamonaviy iqtisodiyotda muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo'lib, u davlat moliya tizimining barqarorligini ta'minlash bilan birga, tadbirkorlik muhitining rivojlanishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kichik biznes subyektlari iqtisodiyotda nafaqat ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish faoliyatini amalga oshiruvchi subyektlar sifatida, balki davlat byudjetini shakllantiruvchi muhim fiskal manba sifatida ham alohida o'rin egallaydi. Nazariy jihatdan, soliqqa tortish tizimi iqtisodiyotni tartibga soluvchi asosiy mexanizmlardan biri bo'lib, uning samaradorligi ko'p jihatdan soliq siyosatining adolatliligi, shaffofligi va barqarorligiga bog'liq. Kichik biznes subyektlari uchun soddalashtirilgan soliqqa tortish tizimining joriy etilishi iqtisodiy nazariyada asoslangan yondashuv bo'lib, u tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantirish, yashirin iqtisodiyot ulushini kamaytirish va soliq ma'murchiligini yengillashtirishga xizmat qiladi. Amaliy jihatdan esa, kichik biznes subyektlari tomonidan to'lanadigan soliqlar (aylanmadan olinadigan soliq, qo'shilgan qiymat solig'i, foyda solig'i, ijtimoiy soliq va boshqalar) hamda majburiy to'lovlar tizimi davlat byudjeti daromadlarining barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, ushbu tizimning soddalashtirilgan shaklda tashkil etilishi tadbirkorlik subyektlari uchun ortiqcha ma'muriy yukni kamaytiradi va ularning asosiy e'tiborini iqtisodiy faoliyatga qaratish imkonini beradi. Umuman olganda, kichik biznes subyektlari tomonidan to'lanadigan soliqlar va majburiy to'lovlar tizimini takomillashtirish iqtisodiy o'sishni jadallashtirish, tadbirkorlik muhitini yaxshilash va davlat moliya tizimini mustahkamlashda muhim omil hisoblanadi. Shu bois, ushbu sohada olib borilayotgan islohotlarni izchil davom ettirish va xalqaro tajribani inobatga olgan holda milliy soliq tizimini rivojlantirish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Rahmonqulov T.E. Soliqlar orqali kichik biznes subyektlarini qo'llab-quvvatlash mexanizmlari.
2. Safarova G.A. Kichik biznes subyektlarining soliq yuki va yengilliklari tahlili.
3. G'ofurov D. Kichik biznes uchun soliq imtiyozlarining samaradorligi.
4. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining kichik biznesni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

VIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI

MATERIALLARI

2026-yil, aprel

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
VIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 8-son (aprel, 2026-yil). – 150 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-aprel.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.